НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ

„ВАСИЛ ЛЕВСКИ“

5000, град Велико Търново, бул. „България“ № 76; телефон: (062) 618 822; факс: (062) 618 899; e-mail: nvu@nvu.bg

СТАНОВИЩЕ

от доцент доктор Георги Костов Баев
доцент в катедра „Национална и регионална сигурност“, факултет „Сигурност и отбрана“ при НВУ „Васил Левски“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен със заповед на началника на НВУ „Васил Левски“ № РД 02-798/24.07.2026 г., обнародван в Държавен вестник, бр. 71 от 07.08 .2026 г., за нуждите на катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“ на Национален военен университет „Васил Левски“, в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“. Съставът на научното жури е определен със заповед № РД-02-867/01.09.2025 г. на началника на НВУ „Васил Левски“.

В конкурса като кандидат участва **главен асистент доктор Валерия-Тереза Тошкова Дончева** от катедра „Защита при извънредни ситуации“ на НВУ „Васил Левски“, гр. Велико Търново.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

За участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в НВУ „Васил Левски“ по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, за нуждите на катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“, документи е подал един кандидат - главен асистент доктор Валерия-Тереза Тошкова Дончева.

Представеният от кандидата комплект материали е в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ) и Правилника за подбор и развитие на академичния състав в НВУ „Васил Левски“ (ППРАС).

Биографичните данни на д-р Валерия Дончева свидетелстват за последователен стремеж към повишаване на образователното равнище и квалификацията. Кандидатът е бакалавър по „Политология“ (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, 2010 г.) и магистър по „Национална и регионална сигурност“ (НВУ „Васил Левски“, 2013 г.). През 2016 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ в Университета по библиотекознание и информационни технологии по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“), с дисертационен труд на тема „Стратегия за управление на риска от корупция в системите за сигурност“. Впоследствие завършва две магистърски програми във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ - „Психология“ (2021 г.) и „Приложна психология“ (2024 г.). Тази подготовка формира солидна интердисциплинарна основа - политологична, психологическа и в областта на сигурността, която категорично личи в научната й продукция.

В академичното си развитие кандидатът е бил хоноруван преподавател в Русенския университет „Ангел Кънчев“ (2018-2019 г.), асистент (2020-2021 г.) и главен асистент (2021-2025 г.) в катедра „Национална и регионална сигурност“, а в последствие е главен асистент в катедра „Защита при извънредни ситуации“ на НВУ „Васил Левски“. През 2023 г. е преминала седем курса за допълнителна квалификация в НВУ „Васил Левски“, свързани с дигиталните умения на преподавателите и с английски език. Член е на Национална асоциация „Сигурност“ от 2022 г.

От 2015 г. д-р Дончева е общински съветник в Общински съвет - Велико Търново, като от 2019 г. председателства постоянната комисия по образование, наука и култура. Този практически опит в местното самоуправление обогатява разбирането й за институционалните аспекти на сигурността и обществения ред и намира приложение в учебния процес чрез провеждането на изнесени практически занятия.

Кандидатът участва в два научноизследователски проекта: Национална научна програма „Сигурност и отбрана“, одобрена с Решение на Министерския съвет № 731/21.12.2021 г. (задача 3.2.2, Договор № 93/29.06.2023 г.), и проект „Ние сме във времето“ (Договор рег. № 6634/10.12.2021 г.).

2. Съответствие с минималните национални и допълнителните изисквания

Кандидатът е представил общо 29 научни труда с общ обем около 530 страници: една самостоятелна монография - хабилитационен труд (232 стр.), и 28 научни статии и доклади (около 297 стр.). Двадесет и седем от публикациите са самостоятелни, а една е в съавторство. Двадесет и седем труда са публикувани в страната, а един - в чужбина, на английски език (Scientific Bulletin of the „Nicolae Bălcescu“ Land Forces Academy, Сибиу, Румъния). Две от статиите са в научното списание „Сигурност и отбрана“ с присвоени DOI. Кандидатът декларира, че трудовете не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“, поради което приемам всички 29 труда за оценяване.

От представените справки е видно, че д-р Валерия Дончева изпълнява както минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за област 9. „Сигурност и отбрана“, така и допълнителните изисквания по чл. 30, т. 7 от ППРАС на НВУ „Васил Левски“.

Представеният доказателствен материал за допълнителните изисквания на НВУ „Васил Левски“, по декларация на кандидата, не повтаря използвания за покриване на минималните национални изисквания.

3. Оценка на научноизследователската дейност и приносите

Централен труд в научната продукция на кандидата е монографията „Авторитарната личност в контекста на националната сигурност“ (Велико Търново: Фабер, 2026, 232 с., ISBN 978-619-00-2116-2), рецензирана от проф. д.ик.н. Георги Петков и проф. д.н. Веселин Мадански. Трудът е структуриран в увод, три глави, изводи и библиография. Обект на изследване е авторитарната личност и нейното влияние върху вземането на решения и управлението на националната сигурност, а предмет - психологическите особености, междуличностните стилове и емпатията на служители в сферата на сигурността с авторитарни тенденции.

Първата глава изгражда теоретико-методологичната основа, като извежда потребността от сигурност като ключова детерминанта на авторитарните нагласи и анализира консенсусните и конфликтните теории за властта. Втората глава разглежда авторитарната личност в политическия процес и в системата за национална сигурност, включително връзката „извънредно

положение - конституционен ред - авторитарна личност“. Третата глава съдържа собствено емпирично изследване с 35 служители в сферата на сигурността. В него са приложени методиката на Т. Лиъри за междуличностните отношения, F-скалата на Адорно и сътрудници и методика за измерване на емпатията, а данните са обработени с клъстерен анализ, t-тест и дисперсионен анализ. Емпиричното изследване придава на монографията ясно изразен изследователски, а не само обзорен характер.

Приемам представената от кандидата справка за оригиналните научни и научно-приложни приноси. Тематично научните трудове могат да бъдат обособени в четири взаимосвързани направления:

1. Авторитаризъм, власт и политическа психология на сигурността - монографията и публикации № 13, 14, 21 и 27.
2. Емпирични изследвания на личността в професионална среда на сигурност - трета глава на монографията и публикации № 17 и 18.
3. Военна и организационна психология - публикации № 9, 10, 11, 12, 15, 16, 19, 20, 24 и 26.
4. Съвременни рискове за националната сигурност (дезинформация, обществен ред, конфликти, миграция и демография) - публикации № 2, 3, 4, 8, 22, 23 и 25.

По-ранните публикации № 1, 5, 6, 7 и 28 (образователна интеграция, бизнес комуникации и етика, професионална култура на курсантите) са във връзка с професионалното направление и допълват профила на кандидата.

За публикацията в съавторство (№ 28) приемам, че формулираните приноси са лична заслуга на кандидата. Доказателство за отзвука на трудовете са цитиранията. По минималните национални изисквания са отчетени 7 цитата (един по показател 11 и шест в монографии и колективни томове с научно рецензиране), а по изискванията на НВУ - още 12 цитата в колективни томове.

Като най-значими **научни приноси** оценявам:

(1) разширяването на теоретичния модел на авторитарната личност, която е представена като многоизмерен психологически и социално-политически конструкт с ключова детерминанта - потребността от сигурност;

(2) концептуализирането на взаимовръзката „личност - власт - сигурност“ и на двойствената природа на властта като механизъм за защита и като потенциален източник на институционални деформации;
(3) получаването на нови емпирични данни за авторитарните нагласи сред служители в сферата на сигурността и обособяването на два профила - амбициозно-зависим и социално-балансиран; установено е, че авторитарните черти се проявяват предимно в умерени и социално легитимирани форми;
(4) обосноваването на двойствената - функционална и дисфункционална - роля на конформизма, подчинението, внушението и груповата динамика в системите за сигурност.

Като значими **научно-приложни приноси** оценявам:

(5) създаването на приложна основа за психологически подбор и оценяване на кадрите в системите за сигурност чрез методиките на Лиъри, F-скалата и диагностиката на емпатията;
(6) формулирането на насоки за превенция на авторитарни деформации в йерархичните организации - прозрачност, отчетност и насърчаване на аргументираното професионално несъгласие;
(7) предложенията за развитие на емоционалната интелигентност, саморегулацията и мотивацията на курсантите и военнослужещите, приложими в учебните програми и тренингите;
(8) практическите насоки за противодействие на дезинформацията и социалното инженерство чрез развитие на когнитивната и психологическата устойчивост.

4. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

Към момента на изготвяне на становището не ми е известно да е постъпил неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в научните трудове на кандидата.

5. Учебно-преподавателска дейност

Учебно-преподавателската дейност на д-р Валерия Дончева е в съответствие с профила на обявения конкурс. Кандидатът е разработил и провежда лекционни курсове на български език по учебните дисциплини „Военна психология и педагогика“, „Основи на политологията“, „Социална психология“, „Социални и демографски аспекти на сигурността“, и

„Психология на лидерството в екстремални ситуации“, предназначени за курсанти и студенти в различни форми на обучение – бакалаври (редовно и задочно) и магистри. По всяка от тях е разработила учебна програма, утвърдена с решение на Факултетния съвет, както и дидактически материали.

Специално внимание заслужават изнесените практически занятия по „Основи на политологията“, които кандидатът провежда със студенти и курсанти от специалност „Национална и регионална сигурност“ по време на заседания на Общински съвет - Велико Търново. Те дават на обучаемите непосредствена представа за функционирането на институциите на местната власт и са добър пример за свързване на теорията с практиката. Научните интереси на кандидата в областта на военната и организационната психология са пряко ориентирани към нуждите на учебния процес.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по представените научни трудове. Преобладаващата част от публикациите са в сборници от национални научни конференции и затова препоръчвам на кандидата да насочи усилията си към публикуване в реферирани и индексирани в световните наукометрични бази данни списания, включително на английски език.

7. Заключение

Документите и материалите, представени от главен асистент доктор Валерия-Тереза Тошкова Дончева, отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ППРАС на НВУ „Васил Левски“. Кандидатът е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след придобиването на ОНС „доктор“, които не повтарят материалите от дисертационния труд. В трудовете й се съдържат оригинални научни и научно-приложни приноси с безспорна стойност за изследването на човешкия фактор в системата за национална сигурност. Постигнатите резултати в учебната и научноизследователската дейност надхвърлят минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на НВУ „Васил Левски“ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

8. Оценка на кандидата

Въз основа на запознаването с представените материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси **давам своята положителна оценка** на кандидата.

Предлагам на почитаемото научно жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на факултет „Сигурност и отбрана“ за избор на **главен асистент доктор Валерия-Тереза Тошкова Дончева** на академичната длъжност **„доцент“** в катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“ на Национален военен университет „Васил Левски“, в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

29.10.2026 г. Член на научното жури

Гр. Велико Търново и изготвил становището: ……

Доц. д-р Георги Баев

OPINION

by Associate Professor Georgi Kostov Baev, PhD

Associate Professor at the Department of National and Regional Security, Faculty of Security and Defence, Vasil Levski National Military University

on the materials submitted for participation in the competition for the academic position of "Associate Professor", announced by Order No. RD 02-798/24.07.2026 of the Rector of Vasil Levski National Military University, published in the State Gazette, issue No. 71 of 07.08.2026, for the needs of the Department of National and Regional Security of the Faculty of Security and Defence of Vasil Levski National Military University, in higher education area 9. Security and Defence, professional field 9.1. National Security. The composition of the Scientific Jury was determined by Order No. RD-02-867/01.09.2025 of the Rector of Vasil Levski National Military University.

The candidate in the competition is **Chief Assistant Professor Valeria-Tereza Toshkova Doncheva**, PhD, from the Department of Protection in Emergency Situations at Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo.

1. General Presentation of the Procedure and the Candidate

One candidate, Chief Assistant Professor Valeria-Tereza Toshkova Doncheva, PhD, submitted documents for participation in the announced competition for the academic position of "Associate Professor" at Vasil Levski National Military University in higher education area 9. Security and Defence, professional field 9.1. National Security, for the needs of the Department of National and Regional Security of the Faculty of Security and Defence.

The set of materials submitted by the candidate complies with the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADASRB), the Regulations for the Implementation of the ADASRB (RIADASRB) and the Regulations on the Selection and Development of the Academic Staff at Vasil Levski National Military University (RSDAS).

Dr Valeria Doncheva's biographical data attest to a consistent pursuit of higher educational attainment and professional qualification. The candidate holds a bachelor's degree in Political Science (St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, 2010) and a master's degree in National and Regional Security

(Vasil Levski National Military University, 2013). In 2016, she obtained the educational and scientific degree of "Doctor" (PhD) from the University of Library Studies and Information Technologies in the scientific specialty "Organisation and Management outside the Sphere of Material Production" (professional field 3.5. Public Communications and Information Sciences), with a dissertation entitled "Strategy for Managing the Risk of Corruption in Security Systems". She subsequently completed two master's programmes at St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo - Psychology (2021) and Applied Psychology (2024). This training has given her a solid interdisciplinary foundation spanning political science, psychology and security studies, which is unmistakably reflected in her scientific output.

In the course of her academic career, the candidate has been a part-time lecturer at Angel Kanchev University of Ruse (2018-2019), Assistant Professor (2020-2021) and Chief Assistant Professor (2021-2025) at the Department of National and Regional Security, and is currently Chief Assistant Professor at the Department of Protection in Emergency Situations at Vasil Levski National Military University. In 2023, she completed seven additional qualification courses at Vasil Levski National Military University focusing on the digital skills of academic staff and on English language. She has been a member of the National Association "Security" since 2022.

Since 2015, Dr Doncheva has served as a municipal councillor on the Veliko Tarnovo Municipal Council, and since 2019 she has chaired its Standing Committee on Education, Science and Culture. This practical experience in local self-government enriches her understanding of the institutional aspects of security and public order, and she puts it to use in the teaching process by conducting off-site practical classes.

The candidate participates in two research projects: the National Scientific Programme "Security and Defence", approved by Decision of the Council of Ministers No. 731/21.12.2021 (Task 3.2.2, Contract No. 93/29.06.2023), and the project "We Are in Time" (Contract Reg. No. 6634/10.12.2021).

2. Compliance with the Minimum National and Additional Requirements

The candidate has submitted a total of 29 scientific works with a total volume of approximately 530 pages: one single-authored monograph - the habilitation thesis (232 pp.) - and 28 scientific articles and conference papers (approximately 297

pp.). Twenty-seven of the publications are single-authored and one is co-authored. Twenty-seven works have been published in Bulgaria and one abroad, in English (Scientific Bulletin of the "Nicolae Bălcescu" Land Forces Academy, Sibiu, Romania). Two of the articles appeared in the scientific journal "Security and Defence" and have been assigned DOIs. The candidate declares that the works do not duplicate those submitted for the award of the educational and scientific degree of "Doctor"; I therefore accept all 29 works for evaluation.

The reference documents submitted show that Dr Valeria Doncheva meets both the minimum national requirements under Art. 2b(2) and (3) of the ADASRB for area 9. Security and Defence and the additional requirements under Art. 30, item 7 of the RSDAS of Vasil Levski National Military University.

According to the candidate's declaration, the evidence submitted for the additional requirements of Vasil Levski National Military University does not duplicate that used to meet the minimum national requirements.

3. Assessment of the Research Activity and Contributions

The central work in the candidate's scientific output is the monograph "The Authoritarian Personality in the Context of National Security" (Veliko Tarnovo: Faber, 2026, 232 pp., ISBN 978-619-00-2116-2), reviewed by Prof. Georgi Petkov, DSc (Econ.), and Prof. Veselin Madanski, DSc. The work is structured into an introduction, three chapters, conclusions and a bibliography. The object of the study is the authoritarian personality and its influence on decision-making and on the management of national security, while its subject is the psychological characteristics, interpersonal styles and empathy of security sector personnel with authoritarian tendencies.

The first chapter lays the theoretical and methodological foundation, identifying the need for security as a key determinant of authoritarian attitudes and analysing consensus and conflict theories of power. The second chapter examines the authoritarian personality in the political process and in the national security system, including the relationship "state of emergency - constitutional order - authoritarian personality". The third chapter presents the author's own empirical study involving 35 security sector personnel. It employs T. Leary's method for diagnosing interpersonal relations, the F-scale of Adorno et al. and a method for measuring empathy, and the data are processed using cluster analysis, the t-test and

analysis of variance. The empirical study lends the monograph a distinctly research-based, rather than merely review-based, character.

I accept the candidate's summary of original scientific and applied scientific contributions. Thematically, the scientific works can be grouped into four interrelated areas:

1. Authoritarianism, power and the political psychology of security - the monograph and publications Nos 13, 14, 21 and 27.
2. Empirical studies of personality in professional security settings - Chapter Three of the monograph and publications Nos 17 and 18.
3. Military and organisational psychology - publications Nos 9, 10, 11, 12, 15, 16, 19, 20, 24 and 26.
4. Contemporary risks to national security (disinformation, public order, conflicts, migration and demography) - publications Nos 2, 3, 4, 8, 22, 23 and 25.

The earlier publications Nos 1, 5, 6, 7 and 28 (educational integration, business communication and ethics, professional culture of cadets) are related to the professional field and complement the candidate's profile.

As regards the co-authored publication (No. 28), I accept that the contributions formulated are the candidate's personal achievement. The impact of the works is evidenced by citations. Under the minimum national requirements, 7 citations have been reported (one under indicator 11 and six in peer-reviewed monographs and edited volumes), and under the requirements of Vasil Levski National Military University, a further 12 citations in edited volumes.

I consider the following to be the most significant **scientific contributions**:

(9) the extension of the theoretical model of the authoritarian personality, which is presented as a multidimensional psychological and socio-political construct whose key determinant is the need for security;

(10) the conceptualisation of the "personality - power - security" relationship and of the dual nature of power as both a protective mechanism and a potential source of institutional distortions;

(11) the generation of new empirical data on authoritarian attitudes among security sector personnel and the identification of two profiles - ambitious-dependent and socially balanced; it has been established that authoritarian

traits manifest themselves predominantly in moderate and socially legitimised forms;

(12) the substantiation of the dual - functional and dysfunctional - role of conformity, obedience, suggestion and group dynamics in security systems.

I consider the following to be significant **applied scientific contributions**:

(13) the establishment of an applied basis for the psychological selection and assessment of personnel in security systems using Leary's method, the F-scale and empathy diagnostics;

(14) the formulation of guidelines for preventing authoritarian distortions in hierarchical organisations - transparency, accountability and the encouragement of reasoned professional dissent;

(15) the proposals for developing the emotional intelligence, self-regulation and motivation of cadets and military personnel, applicable in curricula and training programmes;

(16) the practical guidelines for countering disinformation and social engineering through the development of cognitive and psychological resilience.

4. Opinion on the Presence or Absence of Plagiarism

At the time of preparing this opinion, I am not aware of any non-anonymous, reasoned written report of plagiarism in the candidate's scientific works having been submitted.

5. Teaching Activity

Dr Valeria Doncheva's teaching activity is consistent with the profile of the announced competition. The candidate has developed and delivers lecture courses in Bulgarian in the disciplines "Military Psychology and Pedagogy", "Fundamentals of Political Science", "Social Psychology", "Social and Demographic Aspects of Security" and "Psychology of Leadership in Extreme Situations", intended for cadets and students in various forms of study - bachelor's (full-time and part-time) and master's. For each of them, she has developed a syllabus approved by decision of the Faculty Council, as well as teaching materials.

Particular attention is due to the off-site practical classes in "Fundamentals of Political Science", which the candidate conducts with students and cadets of the

National and Regional Security programme during sessions of the Veliko Tarnovo Municipal Council. They give learners first-hand insight into the functioning of local government institutions and are a good example of linking theory with practice. The candidate's research interests in military and organisational psychology are directly geared to the needs of the teaching process.

6. Critical Remarks and Recommendations

I have no critical remarks on the scientific works submitted. As the majority of the publications appear in proceedings of national scientific conferences, I recommend that the candidate focus her efforts on publishing in refereed journals indexed in international scientometric databases, including in English.

7. Conclusion

The documents and materials submitted by Chief Assistant Professor Valeria-Tereza Toshkova Doncheva, PhD, meet all the requirements of the ADASRB, the RIADASRB and the RSDAS of Vasil Levski National Military University. The candidate has submitted a sufficient number of scientific works published after obtaining the educational and scientific degree of "Doctor", which do not duplicate the material of her doctoral dissertation. Her works contain original scientific and applied scientific contributions of indisputable value for the study of the human factor in the national security system. Her achievements in teaching and research exceed both the minimum national requirements and the additional requirements of Vasil Levski National Military University for holding the academic position of "Associate Professor".

8. Assessment of the Candidate

On the basis of my review of the submitted materials and scientific works, the analysis of their significance and the scientific and applied scientific contributions they contain, **I give a positive assessment of the candidate**. I propose that the esteemed Scientific Jury prepare a report and proposal to the Faculty Council of the Faculty of Security and Defence for the election of Chief Assistant Professor Valeria-Tereza Toshkova Doncheva, PhD, to the academic position of "Associate Professor" at the Department of National and Regional Security of the Faculty of Security and Defence of Vasil Levski National Military University, in higher education area 9. Security and Defence, professional field 9.1. National Security, scientific specialty "Organisation and Management outside the Sphere of Material Production".

29.10.2026 Member of the Scientific Jury

Veliko Tarnovo and author of this opinion: ……

Assoc. Prof. Georgi Baev, PhD